

Pion Wytwarzania
Enea Nowa Energia sp. z o.o.
Samociążek
ul. Kamienna 71
86-010 Koronowo

tel. +48 / 52 3132600
faks +48 / 523243793

Samociążek, dnia 8 września 2021r.

W/NE21E002170

OWZ.LI.283.3.2021

Ministerstwo Infrastruktury
RPW/50953/2021 N
Data: 2021-10-01

**Ministerstwo Infrastruktury
Departament Gospodarki Wodnej
i Żeglugi Śródlądowej**

SCN2/1918/2021
ID: 05220300069312

ul. Chałubińskiego 4/6
00-928 Warszawa

Dotyczy: konsultacji II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy

Enea Nowa Energia Sp. z o.o., jako właściciel obiektów piętrzących oraz elektrowni wodnych zlokalizowanych między innymi na rzekach Brda, Wda i Gwda, odpowiedzialna za prowadzenie gospodarki ich zasobami wodnymi wnosi niniejszym uwagi do przedłożonego do konsultacji projektu II aktualizacji Planów Gospodarowania Wodami w zakresie nałożonych na Spółkę obowiązków.

Załączamy uwagi przygotowane odrębnie dla poszczególnych jednolitych części wód:

Załącznik nr 1 Martwa Brda, JCWP:

- RW2000010292949 Martwa Brda

Załącznik nr 2 Brda, JCWP:

- RW2000112929739 Brda od zb. Koronowo do wypływu ze zb. Smukała
- RW200020292999 Brda od wypływu ze zb. Smukała do ujścia

Załącznik nr 3 Wda, JCWP:

- RW20001129475 Wda od Zbiornika Żur do zbiornika Gródek
- RW2000029477 Wda od Prusiny do dopływu z Drzycimia ze zbiornikami Żur i Gródek
- RW200018294789 Dopływ z Drzycimia ze Starym korytem Wdy do połączenia z nowym korytem Wdy
- RW20001929499 Wda od dopływu z Drzycimia do ujścia

Załącznik nr 4 Gwda, JCWP:

- RW60002018865511 Gwda od Dołgi do wpływu do Zb. Podgaje

Centrala
Enea Nowa Energia sp. z o.o.
ul. Kaszubska 2
26-603 Radom

www.enea.pl/pl/nowaenergia
ene.sekretariat@enea.pl

NIP 7792510877
REGON 384813168

Pion Wytwarzania
Enea Nowa Energia sp. z o.o.
Samociążek
ul. Kamienna 71
86-010 Koronowo

tel. +48 / 52 3132600
faks +48 / 523243793

- RW600020188557 Gwda od wpływu do Zb. Podgaje do Zb. Ptusza
- RW6000201886599 Gwda od zapory Zb. Ptusza do Piławy
- RW 6000201886999 Gwda od Piławy do ujścia

Z wyrazami szacunku

Kierownik Wydziału Zarządzania
Produkcją i Eksploatacją
Ludgarda Ilowska-Smietana

ENEA NOWA ENERGIA Sp. z o.o.
PREZES ZARZĄDU

Krzysztof Czaban

Załączniki – plik 4 szt.

Centrala

Enea Nowa Energia sp. z o.o.
ul. Kaszubska 2
26-603 Radom

www.enea.pl/pl/nowaenergia
ene.sekretariat@enea.pl

NIP 7792510877
REGON 384813168

Załącznik nr 1

Uwagi do II aPGW w zakresie JCW Martwa Brda - RW200010292949 (silnie zmieniona część wód z uwagi na brak możliwości skutecznego odwrócenia zmian hydromorfologicznych i brak alternatyw dla pełnionych funkcji).

Wnosimy o wykreślenie z zestawu działań wskazanych dla jcwp RW200010292949 jako umożliwiających osiągnięcie wymaganego potencjału :

- RWHM_02.02 opracowanie wariantowej analizy sposobu udrożnienia budowli piętrzących a odcinku cieku istotnego - Brda wraz ze wskazaniem wariantu do realizacji oraz Opracowaniem dokumentacji projektowej z perspektywą do 2024 roku
- RWHM_02.03 realizację wybranego wariantu udrożnienia cieku - działanie inwestycyjne z perspektywą do 2027 roku

Uzasadnienie:

Martwa (Stara) Brda jest odciętym w wyniku budowy obiektów stopnia piętrzącego Koronowo odcinkiem koryta Brdy. Ciągnie się od dolnego stanowiska elektrowni wodnej Koronowo, biegnie przez m. Koronowo i znajduje zakończenie przy korycie odprowadzającym wodę z upustu dennego zapory Pieczyska. Jest zasilana ze strony zlewni własnej oraz dodatkowo zrzutami ze Zbiornika Koronowskiego. Jej długość wynosi **ca 6 kilometrów**. Istniejący układ hydrograficzny jest wynikiem wybudowania w latach 50-tych hydrowęzła Koronowo, w tym zbiornika Koronowskiego na rzece Brdzie, umożliwiającego piętrzenie i retencjonowanie wód, elektrowni wodnej oraz kanału roboczego. Podpiętrzenie wód spowodowało zmianę sieci hydrograficznej obszaru zwiększając jej intensywność o ca 1/3. W wyniku zmian układu hydrograficznego. Główny przepływ wód Brdy w wyniku jej przebudowy biegnie kanałem lateralnym, dalej roboczym oraz następnie przez elektrownię wodną Koronowo. By możliwe było prowadzenie bezpiecznej gospodarki wodnej na odciętym przez wybudowanie zapory odcinku Brdy o obfitej zlewni własnej, w tym rozrządu wody, w Koronowie wybudowano dwa jazy: Okole oraz Młyński.

Ta silnie zmieniona część wód o długości 6 km jest traktowana przez autorów aPGW jako ciek ze znaczącym potencjałem, istotny dla ryb dwuśrodowiskowych. Znając morfologiczne uwarunkowania lokalne, warunki hydrograficzne i hydrologiczne, trudno zrozumieć potrzebę jej udrożnienia dla ryb dwuśrodowiskowych. Nasuwa się pytanie: w jakim celu miałyby płynąć ryby w górę rzeki do skarpy odpowietrznej zapory w Pieczyskach? A może miałyby wpływać w dopływy skarpowe (deniwelację sięgające ponad 20 metrów) zasilające Stara Brdę? Zapisy dot. przywrócenie ciągłości morfologicznej są zdecydowanie oderwane od rzeczywistości. Pozostaje wrażenie, że ich autorzy nie lustrowali w naturze przedmiotu podlegającego ocenie i nie dokonali analiz rzeczywistej sytuacji.

Już w I aPGW znalazły się zapisy zobowiązujące właściciela przegród piętrzących, tj. jazu Okole i młyńskiego do opracowania analizy wariantowej udrożnienia oraz do wybudowania w perspektywie do 2021 roku dwóch przepławek dla ryb.

Zapisy w IaPGW były następujące: „ dokonano rozpoznania potrzeb w zakresie przywrócenia ciągłości morfologicznej w kontekście dobrego stanu ekologicznego JCWP. Dokładniejsze rozpoznanie przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu zapewni realizacja działań na poziomie krajowym: utworzenie krajowej bazy danych o zmianach hydromorfologicznych, przeprowadzenia pogłębionej analizy presji pod kątem zmian hydromorfologicznych, opracowanie dobrych praktyk w zakresie robot hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania oraz opracowanie krajowego programu renaturyzacji wód powierzchniowych. W programie działań zaplanowano również działanie „ wariantowa

analiza sposobu udroźnienia budowli piętrzących na rzece Brda ze wskazaniem wariantu do realizacji oraz opracowaniem dokumentacji projektowej obejmującej szczegółową analizę lokalnych uwarunkowań, mającą na celu dobór optymalnych rozwiązań technicznych. Wdrożenie konkretnych działań naprawczych możliwe będzie dopiero po przeprowadzeniu ww analiz."

Z uwagi na brak ww dokumentów, które umożliwiłyby pogłębioną analizę realnych potrzeb zalecenia (szacowane przez zobowiązanego do ich realizacji podmiot na kilka milionów złotych) nie zostały wykonane. Właściciel jazów uznał, że w IIaPGW, w wyniku analiz opracowanych na zlecenie KZGW ww baz danych i dokumentów planistycznych zapisy dot. potrzeb udroźnienia 6-cio kilometrowego odcinka zostaną usunięte.

Tymczasem w II aPGW ad. Starej Brdy znalazły się następujące zapisy:

JCW RW200010292949 to silnie zmieniona część wód (SZCW), z uwagi na zmiany hydromorfologiczne spowodowane zaporami, barierami (zabudową poprzeczną), brak możliwości skutecznego odwrócenia zmian hydromorfologicznych oraz brak alternatyw dla pełnionych funkcji.

Jako **cel środowiskowy na lata 2022-2027** wskazano dla jcwp:

- umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki wraz z klasą przedstawione w kolumnach nr 44-45, pozostałe wskaźniki - II klasa jakości);
- zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny, **o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D**

Jako **pożądane kody działań tworzących zestaw dla danej jcwp** wskazano następujące (poza RWP_01.00 RWP_02.01 , RWP_04.01) działania techniczne i nietechniczne:

przebudowę budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienia celów środowiskowych:

- RWHM_02.02 opracowanie wariantowej analizy sposobu udroźnienia budowli piętrzących na odcinku cieku istotnego - Brda wraz ze wskazaniem wariantu do realizacji oraz Opracowaniem dokumentacji projektowej z perspektywą do 2024 roku
- RWHM_02.03 realizację wybranego wariantu udroźnienia cieku - działanie inwestycyjne z perspektywą do 2027 roku

Jako podmiot zobowiązany do przebudowy budowli piętrzących w celu przywrócenia ciągłości morfologicznej został wskazany właściciel obiektu. Wskazano również sposób finansowania – środki własne (dz. nietechniczne) oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR).

Jednocześnie oceniono, że ww działania/zobowiązania są wyłącznie uzupełniające, o mało znaczącym wpływie na wynik oceny skutków społeczno-gospodarczych.

Autorzy zapisów dot. celów w IIaPGW jako źródło oceny przywołują analizę ekspercką na podstawie wyników Analizy znaczących oddziaływań jcwp. Dla jcwp w II aPGW wskazano :

- **BIO_HM** presję znaczącą na elementy biologiczne zależne od fizykochemii
- **BIO_FIZ**, presję znaczącą na elementy biologiczne zależne od fizykochemii
- **FIZ** presję na elementy fizykochemiczne
- **OCH** presję znaczącą na obszary chronione

Brak tutaj jakichkolwiek odniesień do ciągłości morfologicznej.

Dołątkowo Stara Brda jest objęta monitoringiem przez WIOS w Bydgoszczy. Badania obejmują wskaźniki podstawowe oraz fitobentos (wsk. okrzemkowy służy do oceny potencjału jcwp). Z całą pewnością jednak nie jest monitorowany dla jcwp wskaźnik diadromiczny, bo jego badanie dla odciętego sztucznego odcinka o dł. 6 km nie jest uzasadnione.

Ponadto odcinek Starej Brdy nie ma istotnego znaczenia dla obszarów chronionych przeznaczonych dla ochrony siedlisk i gatunków, mimo że w II aPGW wskazano jego wpływ na PL.ZIPOP.1393. W istocie ten odcinek rzeki zlokalizowany jest częściowo w obszarze chronionego krajobrazu, co pozostaje bez związku z ciągłością morfologiczną.

W związku z powyższym wnosimy o wykreślenie z zestawu działań wskazanych w II aPGW dla jcwp RW200010292949 jako nieistotnych z punktu widzenia osiągnięcia oczekiwanego potencjału:

- RWHM_02.02 opracowanie wariantowej analizy sposobu udrożnienia budowli piętrzących na odcinku cieku istotnego - Brda wraz ze wskazaniem wariantu do realizacji oraz opracowaniem dokumentacji projektowej z perspektywą do 2024 roku

- RWHM_02.03 realizacja wybranego wariantu udrożnienia cieku - działanie inwestycyjne z perspektywą do 2027 roku

Zamiast nich (w miejsce przywrócenia ciągłości morfologicznej Martwej Brdy) w IIaPGW umieścić zadanie dot. usunięcia z koryta rzeki na odcinku biegnącym przez Koronowo osadów dennych, które nagromadziły się w nim przez długie lata pracy oczyszczalni ścieków oraz piętrowej kanalizacji starej części miasta.

Taki zabieg pozwoliłby na:

- osiągnięcie przez jcwp (obecnie o złym stanie wód) stanu powyżej założonego w IIaPGW umiarkowanego potencjału ekologicznego

- wyeliminowanie ryzyka nieosiągnięcia założonych celów środowiskowych do 2027

- zwiększenie prawdopodobieństwa braku konieczności umieszczania jcwp w III aPGW z ustalonymi mniej rygorystycznymi celami.

Podmiotem odpowiedzialnym za realizację zadania może być PGW Wody Polskie lub Gmina Koronowo, która jest najbardziej zainteresowana poprawą stanu koryta Brdy z uwagi na poprawę warunków korzystania (również pod kątem sanitarnym) z obszarów położonych w strefie brzegowej.

Jednocześnie wnosimy o dokonanie powtórnej analizy zapisów dot. Starego koryta Brdy, które znalazły się w opracowanym w 2019 roku „Projekcie krajowego programu renaturyzacji wód powierzchniowych”. Naszym zdaniem autorzy dokumentu niewłaściwie zidentyfikowali problemy tego odcinka Brdy.

Dobór proponowanych działań wskazuje, że nie analizowali one konsekwencji wynikających z istniejącej od lat zabudowy hydrotechnicznej stopnia piętrzącego Koronowo ani stanu koryta i sposobu zasilania cieku. W konsekwencji zaproponowanych działań, m.inn. rozbiórki progów dennych zmianie ulegną przyjęte na etapie budowy stopnia Koronowo parametry hydrauliczne tego odciętego odcinka rzeki, w tym prędkość przepływu, co znacząco pogorszy stan ilościowy zasobów wodnych na odcinku Koronowa.

W dokumencie zaproponowano dla poz. 1111 Stare koryto Brdy następujące działania:

U, D4, D6, T15, T16, T17.

Wątpliwe/chybione, naszym zdaniem, zaznaczono na czerwono.

kod	działanie	opis	zastosowanie
U	Pozostawienie procesom naturalnym	Całkowite, konsekwentne i planowe zaniechanie ingerencji w ciek; pozostawienie naturalnym procesom hydromorfologicznym ("utrzymanie bierne").	"Cieki w obszarach chronionych w miejscach przeznaczonych do kształtowania przez naturalne procesy. Cieki wśród nieużytków, terenów leśnych lub gruntów o zarzuconym użytkowaniu. Cieki referencyjne do obserwacji naturalnych procesów.
D4	Wprowadzanie elementów kluczowych dla zróżnicowania siedliskowego w korycie	"Wprowadzanie rumoszu drzewnego (powalone drzewa swobodnie leżące, zakotwione fragmenty martwych drzew). Wprowadzanie elementów skalnych, głazów. Elementy wprowadzane powinny być odpowiednie do charakteru rzeki. Tu także: wprowadzanie elementów stanowiących siedliska dla chronionych organizmów."	Zróżnicowanie morfologii koryta. Siedliska dla cennych gatunków. Zwiększenie szorstkości koryta (opóźnianie odpływu).
D6	Wprowadzanie naturalnych deflektorów	Wprowadzanie pni drzew, głazów, sekwencji głazów, kierujących nurt	Wprowadzanie naturalnych deflektorów
T15	Likwidacja lub przebudowa zabudowy dna	Rozbiórka progów dennych, ewentualnie ich przebudowa na bystrotoki albo w przypadku gurt lub niewielkich progów, niwelacja sekwencją przyzmy żwirowo-kamiennych. W praktyce, często celem jest zastąpienie sekwencji betonowych progów sekwencją odtworzonych bystrzy żwirowo-kamiennych, naśladujących naturalny profil podłużny rzeki	Celem działania jest przywrócenie optymalnych warunków hydromorfologicznych i siedliskowych w korycie; uruchomienie dotychczas blokowanego zabudową dna transportu rumowiska dennego i przywrócenie jego równowagi.
T16	Likwidacja lub udrażnianie przegród poprzecznych	Zależnie od możliwości, w kolejności preferencji: Rozbiórka przegród poprzecznych. Przebudowa przegród poprzecznych na bystrza o zwiększonej szorstkości lub niwelacja niskich przegród za pomocą przyzmy żwirowo-kamiennych. Budowa obejść naśladujących koryto naturalne. Budowa przepławek lub innych podobnych urządzeń.	W miarę możliwości jak najpełniejsze odtworzenie ciągłości biologicznej i hydromorfologicznej, umożliwienie swobodnej migracji organizmów wodnych i transportu osadów. Optymalna jest likwidacja przegród, co powinno być stosowane zawsze gdy nie pełnią obecnie ważnych funkcji środowiskowych lub korzystania z wód. Ew. częściowa likwidacja, np. usunięcie klap jazów, zablokowanie zabytkowych jazów w położeniu otwartym z zachowaniem samej budowli. Gdy jest to konieczne, udrażnianie przegród jako kompromis z zachowaniem lub częściowym zachowaniem funkcji piętrzenia - możliwie najlepiej dobrane obejścia lub przepławki.
T17	Przebudowa przepustów	Przebudowa niedrożnych przepustów: likwidacja uskoków dna, przebudowa na przepusty o dużym świetle z dnem naturalnym, mosty, brody; przyzmy żwirowe powyżej przepustu, odcinkowo zwiększające dynamikę cieku powyżej przepustu	Umożliwienie swobodnej migracji organizmów wodnych. Ograniczanie niekorzystnych zjawisk erozyjnych w dół od przepustów. Odtwarzanie możliwości transportu rumowiska przez przepusty.

Poniżej zapisy , które znalazły się dla jcwp - RW200010292949 w II aPGW.

<i>Typ jcwp (na lata 2022-2027)</i>		Typologia jcwp (na lata 2022-2027)	TYP_AB_N	PNp
<i>Status jcwp</i>		Status jcwp	STATUS_OST	SZCW
<i>Uzasadnienie wyznaczenia jako SCW albo SZCW</i>	Uzasadnienia wyznaczenia SCW, SZCW	Ostateczne wyznaczenie	UZASADN_SCW_S ZCW	brak możliwości skutecznego odwrócenia zmian hydromorfologicznych, brak alternatyw dla pełnionych funkcji
<i>Uzasadnienie wyznaczenia jako SCW albo SZCW</i>		Uzasadnienie wyznaczenia	UZASADN_SCW_S ZCW2	HIR w przedziale (0,40-0,65> oraz wyznaczenie jako SZCW w poprzednim cyklu planistycznym jeśli za wyznaczenie odpowiadały wskaźniki i1, i2, i3 lub wskaźnik m3 jeśli PPH2>3
<i>Uzasadnienie wyznaczenia jako SCW albo SZCW</i> <i>nd - nie dotyczy, NAT część wód</i>		Zmiany hydromorfologiczne	UZASADN_SCW_S ZCW3	zapory, bariery, przegrody (zabudowa poprzeczna); zmiany fizyczne koryta /strefy nadbrzeżnej
<i>Uzasadnienie wyznaczenia jako SCW albo SZCW</i>		Użytkowanie wód	UZASADN_SCW_S ZCW4	rolnictwo - nawadnianie, drenaż
<i>Wskazanie występowania obszarów chronionych(obszar chroniony w rozumieniu ustawy pr.w.)</i>		Obszary chronione	O_CHRONIONE	1

<p>Wskazanie jcwp przeznaczonych do zaopatrzenia ludności w wodę do picia</p> <p>0 - jcwp nie przeznaczona do zaopatrzenia w wodę do picia 1 - jcwp przeznaczona do zaopatrzenia w wodę do picia</p>		Jcwp przeznaczone do zaopatrzenia w wodę do spożycia przez ludzi	ZL	0
<p>Wskazanie obszarów chronionych przeznaczonych dla ochrony siedlisk i gatunków</p>		Obszary chronione przeznaczone dla ochrony siedlisk i gatunków	SiG	PL.ZIPOP.1393.O CHK.27
<p>Wskazanie jcwp przeznaczonych na cele rekreacyjne, w tym kąpieliska</p> <p>0 - jcwp nie przeznaczona na cele rekreacyjne, w tym kąpieliska 1 - ... - liczba kąpielisk w obrębie jcwp</p>		Jcwp przeznaczone na cele rekreacyjne, w tym kąpieliska	RK	0
<p>Kod jcwpd w obrębie której występuje dana jcwp</p>		jcwpd (ID jcwpd)	JCWPD	PLGW200036
<p>Prognozowane zmiany klimatu do 2100 r. - określenie tendencji zmian: WZROST - tendencja wzrostowa SPADEK - tendencja</p>		Ekstremalna temp. dodatnia (prognozowane zmiany do 2100 r.)	EKSTR_TEMP_D	wzrost

<i>malejąca BEZ ZMIAN - jak dotychczas</i>				
<i>Prognozowane zmiany klimatu do 2100 r. - określenie tendencji zmian: WZROST - tendencja wzrostowa SPADEK - tendencja malejąca BEZ ZMIAN - jak dotychczas</i>		Opady nawalne (prognozowane zmiany do 2100 r.)	OPAD_NAW	wzrost
<i>Prognozowane zmiany klimatu do 2100 r. - określenie tendencji zmian: WZROST - tendencja wzrostowa SPADEK - tendencja malejąca BEZ ZMIAN - jak dotychczas</i>		Susza (prognozowane zmiany do 2100 r.)	SUSZA	spadek
<i>Ocena stanu/potencjału ekologicznego wykonana wg klasyfikacji obowiązującej do roku 2022, zgodnie z r.kl.jcwp. Ocena stanu GIOŚ 2014-2019 przeniesiona na nowy układ jednostek planistycznych zgodnie z metodyką Ustalenie celów środowiskowych (...)</i>	OCENA STANU 2014-2019 (r.kl.jcwp do 2022)	Ocena stanu/potencjału ekologicznego (r.kl.jcwp do 2022)	ST_EKO_do2022	umiarkowany potencjał ekologiczny

Ocena stanu chemicznego wykonana wg klasyfikacji obowiązującej do roku 2022, zgodnie z r.kl.jcwp. Ocena stanu GIOŚ 2014-2019 przeniesiona na nowy układ jednostek planistycznych zgodnie z metodyką Ustalenie celów środowiskowych (...)		Ocena stanu chemicznego (r.kl.jcwp do 2022)	ST_CHEM_do2022	
Ocena stanu wód wykonana wg klasyfikacji obowiązującej do roku 2022, zgodnie z r.kl.jcwp. Ocena stanu GIOŚ 2014-2019 przeniesiona na nowy układ jednostek planistycznych zgodnie z metodyką Ustalenie celów środowiskowych (...)		Ocena stanu wód (r.kl.jcwp do 2022)	OCENA_do2022	zły stan wód
Ocena potencjału/potencjału ekologicznego wykonana wg klasyfikacji obowiązującej od roku 2022, zgodnie z r.kl.jcwp. Ocena wykonana na podstawie danych monitoringowych	OCENA STANU 2014-2019 (r.kl.jcwp od 2022) na podstawie danych monitoringowych i analizy eksperckiej	Ocena stanu/potencjału ekologicznego (r.kl.jcwp od 2022)	CS_ST_EKO	Umiarkowany potencjał ekologiczny

<i>h PMŚ (2014-2019) oraz wyników Analizy znaczących oddziaływań - jcwp (...)</i>				
<i>Ocena stanu chemicznego wykonana wg klasyfikacji obowiązującej od roku 2022, zgodnie z r.kl.jcwp. Ocena wykonana na podstawie danych monitoringowy h PMŚ (2014- 2019) oraz wyników Analizy znaczących oddziaływań - jcwp (...)</i>		Ocena stanu chemicznego (r.kl.jcwp od 2022)	CS_ST_CHEM	brak oceny
<i>Ocena stanu wód wykonana wg klasyfikacji obowiązującej od roku 2022, zgodnie z r.kl.jcwp. Ocena wykonana na podstawie danych monitoringowy h PMŚ (2014- 2019) oraz wyników Analizy znaczących oddziaływań - jcwp (...)</i>		Ocena stanu wód (r.kl.jcwp od 2022)	CS_OCENA	zły stan wód
<i>Podstawy określonej oceny stanu PMŚ - dane GIOŚ (2014-2019) EKS - analiza ekspercka na podstawie wyników Analizy znaczących</i>		Podstawy określonej oceny stanu (r.kl.jcwp od 2022) PMŚ - dane GIOŚ (2014-2019) EKS - analiza ekspercka	ŹRÓDŁO_DANYCH	GIOS

oddziaływań - jcwp				
Ocena stanu/potencjału ekologicznego wykonana wg klasyfikacji obowiązującej od roku 2022, zgodnie z r.kl.jcwp. Ocena wykonana na podstawie oceny potencjału GIOŚ (2014-2019) oraz wyników Analizy znaczących oddziaływań - jcwp (...)	OCENA STANU 2014-2019 (r.kl.jcwp od 2022) na podstawie oceny stanu GIOŚ i analizy eksperckiej	Ocena stanu/potencjału ekologicznego	SE_GIOS_do2022	Umiarkowany potencjał ekologiczny
Ocena stanu chemicznego wykonana wg klasyfikacji obowiązującej od roku 2022, zgodnie z r.kl.jcwp. Ocena wykonana na podstawie oceny stanu GIOŚ (2014-2019) oraz wyników Analizy znaczących oddziaływań - jcwp (...)		Ocena stanu chemicznego	ST_CHEM_GIOS_d o2022	brak oceny
Ocena stanu wód wykonana wg klasyfikacji obowiązującej od roku 2022, zgodnie z r.kl.jcwp. Ocena wykonana na podstawie oceny stanu GIOŚ (2014-2019) oraz wyników Analizy znaczących		Ocena stanu wód	OCENA_GIOŚ_do2 022	zły stan wód

<i>oddziaływań - jcwp (...)</i>				
<i>Ocena ryzyka ZAGROŻONA - jcwp zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych NIEZAGROŻONA - jcwp niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych</i>	OCENA RYZYKA NIEOSIĄGNIĘCI A CELÓW ŚRODOWISKO WYCH	Ocena ryzyka ZAGROŻONA/NIEZAG ROŻONA	OR	ZAGROŻONA
<i>Zidentyfikowane presje znaczące. Wynik analizy znaczących oddziaływań - jcwp</i>		Presje znaczące	PZ	BIO_HM, BIO_FIZ, FIZ, OCH
<i>Cel środowiskowy stan/potencjał ekologiczny wraz ze wskazaniem celów środowiskowych w zakresie drożności cieków dla ryb dwuśrodowiskow ych i jednośrdodowisk owych - jeżeli dotyczy</i>	Cel środowiskowy jcwp na lata 2022-2027	Cel środowiskowy stan/potencjał ekologiczny	CS_1	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki wraz z klasą przedstawione w kolumnach nr 44- 45, pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D
<i>Cel środowiskowy stan chemiczny</i>		Cel środowiskowy stan chemiczny	CS_2	dobry stan chemiczny
<i>Wskazanie jcwp do odstępstw z art. 4 ust. 4 RDW</i>	Odstępstwa	art. 4.4 RDW	ODST_1	NIE

Wskazanie jcwp do odstępow z art. 4 ust. 5 RDW		art. 4.5 RDW	ODST_2	TAK Ustalenie celów mniej rygorystycznych
Wskazanie wskaźnika, którego cel środowiskowy może być odroczony w czasie	Wskaźnik, którego cel środowiskowy może być odroczony w czasie		ODST_3	ND
Wskazanie wskaźnika, o złagodzonej celu środowiskowym	Wskaźnik o złagodzonej celu środowiskowym		ODST_4	azot amonowy, ; IO,
Wskazanie klasy wskaźnika fizykochemiczne go o złagodzonej celu środowiskowym	Klasa wskaźnika o złagodzonej celu środowiskowym	wskaźniki fizykochemiczne (powyżej II klasy (>2))	ODST_5	azot amonowy,
Wskazanie klasy wskaźnika biologicznego o złagodzonej celu środowiskowym		wskaźniki biologiczne (klasa III)	ODST_6	IO,
Wskazanie klasy wskaźnika chemicznego o złagodzonej celu środowiskowym		wskaźniki chemiczne (poniżej stanu dobrego)	ODST_7	0
Uzasadnienie odstępstwa z art. 4 ust. 4 RDW	Uzasadnienie odstępstwa	art. 4.4 RDW	ODST_8	ND
Uzasadnienie odstępstwa z art. 4 ust. 5 RDW		art. 4.5 RDW	z	brak możliwości technicznych
Wskazanie jcwp w obrębie których występują budowle regulacyjne (źródło danych baza HYMO)		Budowle piętrzące	BUD_P	TAK

Wskazanie jcwp w obrębie których występują budowle regulacyjne nowe lub zmodernizowane w latach 2017-2019 będące własnością Skarbu Państwa		Budowle nowe lub zmodernizowane w latach 2017-2019 będące własnością Skarbu Państwa	Kolumna4	NIE
Wskazanie liczby budowli danego typu w obrębie jcwp x - liczba budowli		Typ budowli	Kolumna5	zastawka (1); jaz (1)
Wskazanie jcwp ze zidentyfikowanymi potencjalnymi miejscami zatorogennymi		Miejsca potencjalnie zatorogenne	ZAT	NIE
Wskazanie jcwp z zestawami działań		Zestawy działań	Z_DZIALAN	TAK
Wskazanie kodów działań tworzących zestaw dla danej jcwp		Kody działań IIaPGW w zestawie danej jcwp	KODY_IIaPGW	RWP_01.00; RWP_02.01; RWP_04.01; RWHM_02.02; RWHM_02.03

Załącznik nr 2

Po kompleksowej analizie zapisów II aPGW w zakresie jcwp ustanowionych na Brdzie:

- Brda od zbiornika Myłof do zbiornika Koronowo
- Brda od zbiornika Koronowo do wypływu ze zbiornika Smukała
- Brda od wypływu ze zbiornika Smukała do ujścia
- Martwa Brda

wnosimy o wykreślenie z zestawu działań wskazanych dla JCWP RW2000112929739 „Brda od zbiornika Koronowo do wypływu ze zbiornika Smukała” jako umożliwiających osiągnięcie dobrego stanu wód :

- RWHM_02.02 **opracowanie wariantowej analizy sposobu udrożnienia budowli piętrzących na odcinku ciek istotnego wraz ze wskazaniem wariantu do realizacji oraz Opracowaniem dokumentacji projektowej z perspektywą do 2024 roku**
- RWHM_02.03 **realizację wybranego wariantu udrożnienia ciek - działanie inwestycyjne z perspektywą do 2027 roku**

Uzasadnienie:

W Programie Wodno-środowiskowym Kraju został nałożony na Spółkę będącą właścicielem stopni piętrzących na Brdzie tworzących kaskadę energetyczną Koronowo-Trzyczyn-Smukała obowiązek udrożnienia stopni piętrzących w perspektywach czasowych 2021 i 2027. Obowiązek objął również te stopnie, na których istnieją wybudowane w nieodległej przeszłości przepławki dla ryb, do działania których nie było dotąd zastrzeżeń (np.Smukała).

Jako właściciel obiektów piętrzących, od początku działań planistycznych określających możliwości i metody osiągnięcia wskazanych celów środowiskowych, w tym przywrócenia ciągłości morfologicznej staliśmy na stanowisku, że nałożenie na podmioty kosztownych obowiązków winno być poprzedzone wnikliwą analizą różnego typu uwarunkowań, w tym rzeczywistych środowiskowych, choć nie tylko. Mamy tu na myśli: utworzenie krajowej bazy danych o zmianach hydromorfologicznych, przeprowadzenia pogłębionej analizy presji pod kątem zmian hydromorfologicznych, opracowanie dobrych praktyk w zakresie robot hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania. Wynikowa tych działań winna być zestawiona z kwestiami bezpieczeństwa obiektów w rozumieniu prawa budowlanego, jak i bezpieczeństwa powodziowego.

Przewidziane do udrożnienia w IIaPGW stopnie Trzyczyn i Smukała są istniejącymi od kilkudziesięciu lat obiektami o wysokim piętrzeniu. Każda ingerencja techniczna w ustabilizowane od lat warunki filtracji może skutkować eskalacją niepożądanych zjawisk, które prowadzić mogą do katastrofy obiektów.

Stopień Smukała od kilkudziesięciu lat posiada przepławkę, do pracy której nie było dotychczas zastrzeżeń. Weryfikacja drożności barier, czyli ocena funkcjonalności istniejących przepławek powinna być następstwem obserwacji ichtiologicznych zachowania się ryb (w przypadku wątpliwości co do skuteczności przepławek dla poszczególnych gatunków. Nie jest nam znane żadne opracowanie, które byłoby wynikiem badań ichtiologicznych. Nie były również prowadzone w ostatnich latach jakiegokolwiek obserwacje i pomiary ichtiologiczne na przepławce znajdującej się na

terenie zamkniętym EW Smukała należącym do ENE. Nie jest monitorowany wskaźnik diadromiczny, który powinien być podstawą do podejmowania jakichkolwiek działań w kierunku przywrócenia ciągłości morfologicznej.

Zaproponowana w IIaPGW budowa przepławki na stopniu piętrzącym Tryszczyn również w naszej ocenie pozbawiona jest jakichkolwiek przesłanek merytorycznych. Autorzy opracowania założyli odtworzenie ciągłości morfologicznej całej Brdy, tj. do zapory ziemnej Pieczyska. W załączniku nr 1 do pisma znajdują się nasze uwagi do działań zaproponowanych dla odcinka Martwej Brdy leżącego powyżej, z propozycją zamiany działań na inne, bardziej istotne, bo nawiązujące do faktycznych problemów rzeki.

W związku z tym wnosimy o ponowne wnikliwe rozważenie, przy braku uzasadnionych przesłanek do przywracania ciągłości morfologicznej, realnej potrzeby ich budowy na stopniu Tryszczyn oraz przebudowy na stopniu Smukała.

Nie jesteśmy przekonani, by jak najpełniejsze odtworzenie ciągłości biologicznej i hydromorfologicznej, umożliwienie swobodnej migracji organizmów wodnych i transportu osadów w obrębie silnie zmienionej części wód, którą jest Brda powyżej Bydgoszczy w wyniku istnienia od kilkudziesięciu lat zabudowy hydrotechnicznej i energetycznej, bez brania pod uwagę aspektów bezpieczeństwa obiektów piętrzących i znajdujących się w ich zasięgu aglomeracji miejskich (Bydgoszcz) była uzasadniona. Podobnie jest z forsowaną przez hydrobiologów, będących autorami dokumentów planistycznych z zakresu gospodarki wodnej, likwidacją przegród, lub też częściową likwidacją poprzez np. usunięcie zamknięć jazów piętrzących wodę, co uważane jest przez nich jako optymalne rozwiązanie.

Wskazać należy ponadto, że zapisy wskazujące na konieczność wykonania prac polegających na budowie obejść istniejących stopni lub przebudowę/budowę przepławek jest pozbawione jakiegokolwiek analizy finansowej, zwłaszcza gdy podmiotem odpowiedzialnym za realizację zadania jest podmiot inny niż Skarb Państwa. Koszt opracowania projektu i uzyskanie zgód administracyjnych to ca 300 tys. zł., natomiast sama realizacja, w zależności od przyjętych rozwiązań sięgać może kilku lub kilkunastu milionów złotych.

Doświadczenie Enea Nowa Energia w zakresie budowy przepławek jest szerokie, związane z dotychczasową eksploatacją kilkudziesięciu stopni piętrzących, w tym wysokiego piętrzenia. Każda przebudowa skutkowałą potencjalnym zagrożeniem bezpieczeństwa obiektu, co generowało dodatkowe, poza podstawowymi związanymi z realizacją przedsięwzięcia, koszty związane z usuwaniem zagrożenia wywołanego np. powstaniem niepożądanych nowych dróg filtracji pod istniejącym obiektem. Tak więc, jeśli brak istotnej (bezwzględnej) potrzeby ingerencji w ustalone od lat warunki hydrogeologiczne i filtracyjne należy, z uwagi na kwestie bezpieczeństwa, wykreślić lub złagodzić zapisy zaproponowane w IIaPGW.

Wnosimy ponadto, w związku z powyższymi kwestiami o dokonanie powtórnej analizy i weryfikację działań przewidzianych w „Projekcie krajowego programu renaturyzacji wód powierzchniowych”, gdzie dla interesujących nas eksploatacyjnie odcinków przewidziano działania powiązane z zapisami zaproponowanymi w IIaPGW.

Zapisy, które naszym zdaniem należy powtórnie przeanalizować i zweryfikować zaznaczono w poniższej tabeli na czerwono. Kluczową kwestią i absolutnie dominującą dla przedmiotowych odcinków Brdy jest bezpieczeństwo powodziowe, nie zaś kwestia różnorodności biologicznej. Oczywiście jest ona ważna, lecz zakres proponowanych działań powinien być zweryfikowany i ustąpić pierwszeństwa bezpieczeństwu powodziowemu (przygotowaniu koryta do bezpiecznego

przeprowadzenia przepływów ponadnormatywnych). Zaproponowane w tabeli wyjściowe działania mogą być zastosowane dla małych cieków, głównie o podłożu żwirowym, w obrębie oddziaływania których mogą się toczyć swobodne procesy korytowe, z całą pewnością nie dla Brdy, rzeki nizinnej o charakterze górskim na odcinku poniżej którego położona jest i pozostaje pod jej wpływem duża aglomeracja miejska (Bydgoszcz).

1. Brda od zb. Koronowo do zb. Smukała

U D4 D5 D6 T15 T16 T17 P2

kod	działanie	opis	zastosowanie
U0	Pozostawienie procesom naturalnym	Całkowite, konsekwentne i planowe zaniechanie ingerencji w ciek; pozostawienie naturalnym procesom hydromorfologicznym ("utrzymanie bierne").	w obszarach chronionych w miejscach przeznaczonych do kształtowania przez naturalne procesy. Cieki wśród nieużytków, terenów leśnych lub gruntów o zarzuconym użytkowaniu. Cieki referencyjne do obserwacji naturalnych procesów. Naturalne procesy hydromorfologiczne będą zwykle prowadzić do renaturyzacji cieku, ale szybkość tego procesu zależy od potencjału cieku - najwyższa zwykle w ciekach o większej energii, z zadrzewionymi brzegami (ze względu na rolę rumoszu drzewnego).
D4	Wprowadzanie elementów kluczowych dla zróżnicowania siedliskowego w korycie	Wprowadzanie rumoszu drzewnego (powalone drzewa swobodnie leżące, zakotwione fragmenty martwych drzew). Wprowadzanie elementów skalnych, głazów. Elementy wprowadzane powinny być odpowiednie do charakteru rzeki. Tu także: wprowadzanie elementów stanowiących siedliska dla chronionych organizmów.	Zróżnicowanie morfologii koryta. Siedliska dla cennych gatunków. Zwiększenie szorstkości koryta (opóźnianie odpływu).
D5	Wprowadzanie pryzm żwirowo-kamiennych naśladujących układy bystrzy i płos lub kierujących przepływ	Planowe formowanie bystrzy w sekwencji odpowiedniej dla cieku, poprzez wprowadzanie i zagęszczanie kamieni i żwirów formujące korony bystrzy, oraz wprowadzanie pryzm żwirowo-kamiennych kierujących nurt.	Odtworzenie sekwencji bystrze-płoso, typowej dla naturalnych rzek żwirowych. Zapobieganie nadmiernej erozji dennej. Zapobieganie powstawaniu nadmiernej mocy strumienia i jej niepożądanych skutków, w tym nadmiernej erozji dennej. Przywracanie zbliżonego do naturalnego poziomu samooczyszczania oraz zróżnicowanie siedlisk flory, fauny bezkręgowej i ichtiofauny właściwych dla cieków żwirodennych. Zróżnicowanie siedlisk ryb, w tym umożliwianie tarła gatunków wymagających żwirowego substratu. Interwencje mogą służyć ułożeniu głównego nurtu poprzez zmianę przekroju koron pryzm, ewentualnie dosypywanie żwiru w strefach brzegowych dla ograniczania ucieczki koryta poza działkę rzeki. Uziarnienie pryzm wymaga dobrania do energetyki cieku. Działanie typowe dla cieków żwirodennych o spadkach odcinkowych powyżej 0,02%.

D6	Wprowadzanie naturalnych deflektorów	Wprowadzanie pni drzew, głazów, sekwencji głazów, kierujących nurt	Inicjacja erozji bocznej i meandryzacji. Kierowanie przepływu w celu inicjacji procesów korytowych. Zapobieganie awulsji głównego nurtu do odnóg powodujących problemy erozyjne, przy generalnym zachowaniu naturalnych mechanizmów hydromorfologicznych
T15	Likwidacja lub przebudowa zabudowy dna	Rozbiórka progów dennych, ewentualnie ich przebudowa na bystrotoki albo w przypadku gurt lub niewielkich progów, niwelacja sekwencją przyzmy żwirowo-kamiennych. W praktyce, często celem jest zastąpienie sekwencji betonowych progów sekwencją odtworzonych bystrzy żwirowo-kamiennych, naśladujących naturalny profil podłużny rzeki	Celem działania jest przywrócenie optymalnych warunków hydromorfologicznych i siedliskowych w korycie; uruchomienie dotychczas blokowanego zabudową dna transportu rumowiska dennego i przywrócenie jego równowagi.
T16	Likwidacja lub udrażnianie przegród poprzecznych	Zależnie od możliwości, w kolejności preferencji: Rozbiórka przegród poprzecznych. Przebudowa przegród poprzecznych na bystrza o zwiększonej szorstkości lub niwelacja niskich przegród za pomocą przyzmy żwirowo-kamiennych. Budowa obejść naśladujących koryto naturalne. Budowa przepławek lub innych podobnych urządzeń.	W miarę możliwości jak najpełniejsze odtworzenie ciągłości biologicznej i hydromorfologicznej, umożliwienie swobodnej migracji organizmów wodnych i transportu osadów. Optymalna jest likwidacja przegród, co powinno być stosowane zawsze gdy nie pełnią obecnie ważnych funkcji środowiskowych lub korzystania z wód. Ew. częściowa likwidacja, np. usunięcie klap jazów, zablokowanie zabytkowych jazów w położeniu otwartym z zachowaniem samej budowli. Gdy jest to konieczne, udrażnianie przegród jako kompromis z zachowaniem lub częściowym zachowaniem funkcji piętrzenia - możliwie najlepiej dobrane obejścia lub przepławki.
T17	Przebudowa przepustów	Przebudowa niedrożnych przepustów: likwid. uskoków dna, przebud. na przepusty o dużym świetle z dnem naturalnym, mosty, brody; przyzmy żwirowe powyżej przepustu, odcinkowo zwiększające dynamikę cieku powyżej przepustu	Umożliwienie swobodnej migracji organizmów wodnych. Ograniczanie niekorzystnych zjawisk erozyjnych w dół od przepustów. Odtwarzanie możliwości transportu rumowiska przez przepusty.
P2	Weryfikacja drożności barier (funkcjonalności przepławki)	Obserwacje ichtiologiczne zachowania się ryb	W przypadku wątpliwości co do skuteczności przepławek dla poszczególnych gatunków ryb.

2. Brda od zb. Smukała do ujścia U6 D4 D5 D6 D7 T1 T2 T3 T8 T10 T11 T12 T15 T16 T17 P2

3. kod	działanie	opis	zastosowanie
U6	Usuwanie ze śródlądowych wód powierzchniowych przeszkód wynikających z działalności człowieka	Usuwanie pozostałości dawnych urządzeń wodnych, kładek, skupisk śmieci tworzących zatory	Usunięcie zbędnych elementów antropogenicznych
D4	Wprowadzanie elementów kluczowych dla zróżnicowania siedliskowego w korycie	Wprowadzanie rumoszu drzewnego (powalone drzewa swobodnie leżące, zakotwione fragmenty martwych drzew). Wprowadzanie elementów skalnych, głazów. Elementy wprowadzane powinny być odpowiednie do charakteru rzeki. Tu także: wprowadzanie elementów stanowiących siedliska dla chronionych organizmów.	Zróżnicowanie morfologii koryta. Siedliska dla cennych gatunków. Zwiększenie szorstkości koryta (opóźnianie odpływu).
D5	Wprowadzanie pryzm żwirowo-kamiennych naśladowujących układy bystrzy i plos lub kierujących przepływ	Planowe formowanie bystrzy w sekwencji odpowiedniej dla cieku, poprzez wprowadzanie i zagęszczanie kamieni i żwirów formujące korony bystrzy, oraz wprowadzanie pryzm żwirowo-kamiennych kierujących nurt.	Odtworzenie sekwencji bystrze-płoso, typowej dla naturalnych rzek żwirowych. Zapobieganie nadmiernej erozji dennej. Zapobieganie powstawaniu nadmiernej mocy strumienia i jej niepożądanych skutków, w tym nadmiernej erozji dennej. Przywracanie zbliżonego do naturalnego poziomu samooczyszczania oraz zróżnicowanie siedlisk flory, fauny bezkręgowej i ichtiofauny właściwych dla cieków żwirodennych. Zróżnicowanie siedlisk ryb, w tym umożliwianie tarła gatunków wymagających żwirowego substratu. Interwencje mogą służyć ułożeniu głównego nurtu poprzez zmianę przekroju koron pryzm, ewentualnie dosypywanie żwiru w strefach brzegowych dla ograniczania ucieczki koryta poza działkę rzeki. Uziarnienie pryzm wymaga dobrania do energetyki cieku. Działanie typowe dla cieków żwirodennych o spadkach odcinkowych powyżej 0,02%.
D6	Wprowadzanie naturalnych deflektorów	Wprowadzanie pni drzew, głazów, sekwencji głazów, kierujących nurt	Inicjacja erozji bocznej i meandryzacji. Kierowanie przepływu w celu inicjacji procesów korytowych. Zapobieganie awulsji głównego nurtu do odnóg powodujących problemy erozyjne, przy generalnym zachowaniu naturalnych mechanizmów hydromorfologicznych
D7	Modyfikacje zarządzania wodą, w celu eliminacji antropogenicznych	Gospodarowanie wodą na zbiornikach symulujące naturalną zmienność reżimu hydrologicznego (generowanie przepływów ponadkorytowych, unikanie	Przywrócenie drożności cieków dla organizmów wodnych. Odtworzenie hydromorfologicznej roli przepływów wysokich i niskich. Ochrona gatunków korzystających z niskich stanów wód.

	znieskształceń przepływu	nagłych zrzutów wody w okresach niżówkowych, unikanie zrzutów wód krytycznych dla ryb i ptaków) i zapewnianie przepływów środowiskowych. Utrzymywanie ciągłości ekologicznej rzek przez utrzymywanie otwartych jazów, wrót itp. przegród.	Urządzenia nie pełniące obecnie istotnych funkcji, a ważne do utrzymania np. ze względów kulturowych. W przypadku urządzeń o istotnej funkcji, działanie wymaga kompromisu z tą funkcją, który może być warunkiem utrzymania korzystania z wód w obliczu wymogu osiągnięcia celów środowiskowych.
T1	Inicjacja erozji bocznej koryta	Prace ziemne inicjujące erozję boczną i meandryzację, z założeniem że kontynuacja procesu będzie zachodziła samorzutnie.	Inicjacja spontanicznego odtwarzania się zróżnicowanego koryta, a docelowo ewentualnie naturalnej meandryzacji. Często w powiązaniu z równoczesnym odpowiednim kierowaniem nurtu za pomocą deflektorów z materiałów naturalnych (D6), budowli kierujących nurt (T12) lub przyrm żwirow-kamiennych (D5). W przypadku istnienia umocnień brzegów, konieczne połączenie z likwidacją takich umocnień (działanie T7, ew. T8).
T2	Kształtowanie nowego lub odtwarzanie dawnego koryta o postaci optymalnej ekologicznie	Utworzenie nowego koryta lub odtwarzanie koryta historycznego, zwykle meandrowego lub roztokowego i zróżnicowanego strukturalnie. Ponowne włączenie odciętych meandrów i menadrujących odcinków w bieg rzeki. Tworzenie i odtwarzanie alternatywnych koryt przepływu wielkich wód. Tworzenie krętego, naturopodobnego koryta wód niskich w obrębie sztucznego szerokiego koryta. Tu także: odtwarzanie wielonurtowości, odtwarzanie wysp.	Utworzenie zróżnicowanego morfologicznie koryta. Inicjacja procesów dalszego jego rozwoju. Odtwarzanie wielonurtowości. Odtwarzanie warunków dla przepływu korytotwórczego rzek roztokowych. Odtwarzanie dawnych, obecnie niefunkcjonujących koryt. Obejścia niemożliwych do likwidacji urządzeń wodnych (por. likwidacja przegród poprzecznych T16)
T3	Obniżanie fragmentów terenu przyrzecznego	Odtworzenie szerokości przekroju poprzecznego koryta na odcinkach sztucznie zawężonych. Obustronne lub naprzemienne obniżanie pasa terenu przy korycie - wykształcenie koryta dwudzielnego do prowadzenia wód wysokich. Obniżanie terenu między meandrami w przypadku rzek silnie wciętych.	Przywracanie warunków dla przepływu pozakorytowego. W przypadku usuwania zawężeń: likwidacja przeszkód w przepływie wód wysokich, ograniczenie lokalnego ryzyka powodziowego, poprawa ciągłości ekologicznej i transportu osadów. W przypadku zastosowania na dłuższych odcinkach - optymalizacja warunków przepływu wielkich wód gdy nie można odtworzyć naturalnych warunków przepływu ponadkorytowego. Różnicowanie warunków morfologicznych i siedliskowych w strefie równi zalewowej. Poza korytem: przywracanie naturalnych warunków sedimentacji osadów pozakorytowych. Odbudowa form hydromorfologicznych równi zalewowej: basenów powodziowych, zagłębień bezodpływowych)
T8	Zastępowanie umocnień brzegów	Instalacja "Śpiących zabezpieczeń" na granicy dopuszczalnej erozji bocznej rzeki, odległych od	Inicjacja spontanicznego odtwarzania się zróżnicowanego koryta. Umożliwienie erozji bocznej i

	przez umocnienia śpiące na granicach wyznaczonego korytarza swobodnej migracji rzeki	aktualnego jej koryta, w powiązaniu z działaniem T7	meandryzacji - przy ograniczeniu możliwości zbyt rozległego meandrowania rzeki (sztuczne wyznaczenie granic swobodnego meandrowania).
T10	Unaturalnianie profilu brzegu	Odtwarzanie naturalnego charakteru brzegu poprzez wykonanie zatok, wysp, cypli, zmniejszenie spadku brzegu. Odtwarzanie zatok zastoiskowych, innych zatoczek itp. Tu także profilowanie brzegu w celu umożliwienia dostępu zwierząt i ludzi do ciek.	Poprawa i urozmaicenie siedlisk dla organizmów wodnych i mokradłowych, w tym roślinności przybrzeżnej (szuwały, gatunki namuliskowe).
T11	Odtwarzanie wysokich skarp brzegowych	Tworzenie odsoniętych skarp, naśladujących podcięcia erozyjne, wyrwy brzegowe	Tworzenie siedlisk dla gatunków ptaków (zimorodek, brzegówka), gdy działanie U9 nie jest efektywne.
T12	Budowie lub struktury kierujące nurt w celu inicjacji renaturyzujących procesów korytowych	Budowa tam podłużnych i ostróg z materiałów naturalnych. Budowa deflektorów nurtu inicjujących procesy korytowe. Preferowane struktury naturopodobne.	Tylko wyjątkowo! Zwężenie koryta i wytworzenie oraz utrwalenie nowych brzegów na odcinkach rzek, które są nadmiernie antropogenicznie poszerzone. Zapobieganie awulsji nurtu rzek roztokowych do odnóg stwarzających ryzyko, przy generalnym zachowaniu wielonurtowości.
T15	Likwidacja lub przebudowa zabudowy dna	Rozbiórka progów dennych, ewentualnie ich przebudowa na bystrotoki albo w przypadku gurt lub niewielkich progów, niwelacja sekwencją przyzmy żwirowo-kamiennych. W praktyce, często celem jest zastąpienie sekwencji betonowych progów sekwencją odtworzonych bystrzy żwirowo-kamiennych, naśladujących naturalny profil podłużny rzeki	Celem działania jest przywrócenie optymalnych warunków hydromorfologicznych i siedliskowych w korycie; uruchomienie dotychczas blokowanego zabudową dna transportu rumowiska dennego i przywrócenie jego równowagi.
T16	Likwidacja lub udrażnianie przegród poprzecznych	Zależnie od możliwości, w kolejności preferencji: Rozbiórka przegród poprzecznych. Przebudowa przegród poprzecznych na bystrza o zwiększonej szorstkości lub niwelacja niskich przegród za pomocą przyzmy żwirowo-kamiennych. Budowa obejść naśladujących koryto naturalne. Budowa przepławek lub innych podobnych urządzeń.	W miarę możliwości jak najpełniejsze odtworzenie ciągłości biologicznej i hydromorfologicznej, umożliwienie swobodnej migracji organizmów wodnych i transportu osadów. Optymalna jest likwidacja przegród, co powinno być stosowane zawsze gdy nie pełnią obecnie ważnych funkcji środowiskowych lub korzystania z wód. Ew. częściowa likwidacja, np. usunięcie kłap jazów, zablokowanie zabytkowych jazów w położeniu otwartym z zachowaniem samej budowli. Gdy jest to konieczne, udrażnianie przegród jako kompromis z zachowaniem lub częściowym zachowaniem funkcji piętrzenia - możliwie najlepiej dobrane obejścia lub przepławki.
T17	Przebudowa przepustów	Przebudowa niedrożnych przepustów: likwid. uskoków dna, przebud. na przepusty o dużym	Umożliwienie swobodnej migracji organizmów wodnych. Ograniczanie niekorzystnych zjawisk erozyjnych w

		światle z dnem naturalnym, mosty, brody; przyzmy żwirowe powyżej przepustu, odcinkowo zwiększające dynamikę cieku powyżej przepustu	dół od przepustów. Odtwarzanie możliwości transportu rumowiska przez przepusty.
P2	Weryfikacja drożności barier (funkcjonalności przepławki)	Obserwacje ichtiologiczne zachowania się ryb	W przypadku wątpliwości co do skuteczności przepławek dla poszczególnych gatunków ryb.

Załącznik nr 3

Po analizie zapisów II aPGW w zakresie jcwp ustanowionych na Wdzie:

RW20001129475	Wda od zb. Żur do zb. Gródek
RW2000029477	Wda od Prusiny do Dopł. z Drzycimia ze Zb. Żur i Gródek
RW200018294789	Dopływ z Drzycimia ze starym korytem Wdy do połączenia z nowym korytem Wdy
RW20001929499	Wda od dopł. z Drzycimia do ujścia

Wnosimy o wykreślenie z zestawu działań wskazanych dla jcwp jako umożliwiających osiągnięcie dobrego stanu wód :

- RWHM_02.02 **opracowanie wariantowej analizy sposobu udroźnienia budowli piętrzących na odcinku cieku istotnego - Wda wraz ze wskazaniem wariantu do realizacji oraz Opracowaniem dokumentacji projektowej z perspektywą do 2024 roku**
- RWHM_02.03 **realizację wybranego wariantu udroźnienia cieku - działanie inwestycyjne z perspektywą do 2027 roku**

Uzasadnienie:

W Programie Wodno-środowiskowym Kraju został nałożony na ENE obowiązek udroźnienia stopni piętrzących w perspektywach czasowych: 2021 i 2027. Obowiązek objął również te stopnie, na których istnieją wybudowane w nieodległej przeszłości przepławki dla ryb, do działania których nie było dotąd zastrzeżeń.

Od początku właściciel obiektów piętrzących staliśmy na stanowisku, że nałożenie na podmioty kosztownych obowiązków winno być poprzedzone wnikliwą analizą różnego typu uwarunkowań, w tym rzeczywistych środowiskowych, choć nie tylko. Mamy tu na myśli: utworzenie krajowej bazy danych o zmianach hydromorfologicznych, przeprowadzenia pogłębionej analizy presji pod kątem zmian hydromorfologicznych, opracowanie dobrych praktyk w zakresie robot hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania oraz opracowanie krajowego programu renaturyzacji wód powierzchniowych. Wynikowa tych działań winna być zestawiona z kwestiami bezpieczeństwa powodziowego.

Przewidziany do udroźnienia stopień Gródek jest istniejącym od kilkadziesiąt lat obiektem o wysokim piętrzeniu. Każda ingerencja techniczna w ustabilizowane od lat warunki filtracji może skutkować eskalacją niepożądanych zjawisk, które prowadzić mogą do katastrofy obiektu (zaporę ziemną o charakterze filtracyjnym).

W związku z tym wnosimy o wnikliwe rozważenie, przy braku uzasadnionych przesłanek do przywracania ciągłości morfologicznej, realnej potrzeby jej budowy.

Dokumentem inicjującym wszelkie późniejsze działania dot. przywrócenia ciągłości morfologicznej rzek było opracowane na zlecenie Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej przez Biuro Projektów Wodnych Melioracji i Inżynierii Środowiska BIPROWODMEL: " Wymagania gatunków wrażliwych na brak ciągłości morfologicznej w kontekście osiągnięcia dobrego stanu lub potencjału ekologicznego wg. "Oceny potrzeb i priorytetów udroźnienia ciągłości morfologicznej rzek w kontekście osiągnięcia

dobrego stanu i potencjału części wód w Polsce". Opracowanie powstało przy udziale niekwestionowanych autorytetów w dziedzinie ichtiologii takich jak: Wiesław Wiśniewolski, Jan Błachuta, Piotr Dębowski, Ryszard Bartel. Znajdujemy w nim zapisy, które podważają zasadność udrożnienia stopnia Gródek na Wdzie.

W ww opracowaniu znalazły się kluczowe dla dalszych działań uzasadnienia wymogów w zakresie ciągłości morfologicznej dla istotnych odcinków rzek. Dla Wdy na odcinku od ujścia do Wisły do zapory EW Gródek to wymagana ciągłość liniowa dla łososia. Uzasadnienie było następujące: Wda jest rzeką tarliskową dla troci i minogów rzecznych, potencjalnie także dla minogów morskich oraz szlakiem spływania węgorzy. Poniżej EW Gródek i zbiornika Żur są tarliska dla gatunków litofilnych, występują tam populacje pstrągów potokowych i lipieni. Najcenniejszym gatunkiem w zlewni Wdy jest lokalna forma troci - troć jeziorowa, żyjąca w J. Wdzydze i wstępująca na tarło do rzek. Brak uzasadnienia dla odtworzenia drogi migracji na te same tarliska dla troci wędrownej, która mogłaby stanowić konkurencję dla troci jeziorowej.

Wnosimy również o dokonanie powtórnej analizy i weryfikację działań przewidzianych w „Projekcie krajowego programu renaturyzacji wód powierzchniowych”, gdzie dla interesujących nas eksploatacyjnie odcinków przewidziano następujące działania:

3108 Wda od zb. Gródek do ujścia

U0 U1 U2 U3 D4 D5 D6 T9 T15 T16 T17 T18 Z1 Z3 P2

3109 Wda od zb. Żur do zb. Gródek

U4 D4 D5 D6 T4 T16 T17 P2

kod	działanie	opis	zastosowanie
U0	Pozostawienie procesom naturalnym	Całkowite, konsekwentne i planowe zaniechanie ingerencji w ciek; pozostawienie naturalnym procesom hydromorfologicznym ("utrzymanie bierne").	w obszarach chronionych w miejscach przeznaczonych do kształtowania przez naturalne procesy. Cieki wśród nieużytków, terenów leśnych lub gruntów o zarzuconym użytkowaniu. Cieki referencyjne do obserwacji naturalnych procesów. Naturalne procesy hydromorfologiczne będą zwykle prowadzić do renaturyzacji cieku, ale szybkość tego procesu zależy od potencjału cieku - najwyższa zwykle w ciekach o większej energii, z zadrzewionymi brzegami (ze względu na rolę rumoszu drzewnego).
U1	Zaniechanie, ograniczenie lub modyfikacja wykaszania roślin z brzegów śródlądowych wód powierzchniowych	Pozostawienie roślinności wzdłuż brzegów cieku do spontanicznego rozwoju lub aktywne lecz ograniczone kształtowanie roślinności brzegów rzek (wykaszanie naprzemienne, ograniczenie częstotliwości do pojedynczego wykaszania letniego).	Tworzenie i optymalizacja funkcjonowania strefy buforowej cieku, dla ograniczenia spływu biogenów i substancji zamulających oraz dla różnorodności biologicznej. Ważne szczególnie przy ciekach, także drobnych, w zlewniach intensywnie użytkowanych rolniczo. Ograniczenie odpływu w sezonie wegetacyjnym, przyczyniające się do zmniejszenia skutków suszy. Ograniczenie zakresu potrzeb odmulania cieku, wykaszania lub usuwania roślinności z cieku na odcinku

			<p>objętym działaniem i na odcinkach poniżej.</p> <p>Utrzymanie płatów nieużytkowanej roślinności jako ostoi różnorodności biologicznej.</p> <p>Ograniczenie odpływu w sezonie wegetacyjnym, przyczyniające się do zmniejszenia skutków suszy.</p> <p>Ograniczenie zakresu potrzeb odmulania cieku, wykaszania lub usuwania roślinności z cieku na odcinku objętym działaniem i na odcinkach poniżej.</p> <p>Ograniczenie rozwoju inwazyjnych gatunków obcych.</p> <p>W przypadku inwazyjnych gatunków obcych koszenie ukierunkowane na ich eliminację. W przypadku pozostawienia niekoszonej roślinności zazwyczaj nastąpi rozwój ziołorośli, potem niekiedy rozwój roślinności krzewiastej i drzewiastej; w przypadku aktywnego kształtowania zwykle nastąpi utrzymanie ziołorośli.</p>
U2	Zaniechanie, ograniczenie lub modyfikacja wykaszania roślin z dna śródlądowych wód powierzchniowych	Pozostawienie roślinności wodnej w cieku do spontanicznego rozwoju. Ewentualnie ograniczone wykaszanie krętą linią, z naprzemiennym pozostawieniem płatów roślinności; z pozostawieniem roślinności reofilnej; ograniczenie częstotliwości wykaszania	Przywrócenie naturalnych procesów hydromorfologicznych, obejmujących wpływ roślinności. Utrzymanie roślinności wodnej jako elementu różnorodności biologicznej i siedliska innych organizmów. Ewentualnie kształtowanie nurtu i procesów korytowych przez tylko częściowe wykaszanie formujące krętą linię nurtu.
U3	Zaniechanie, modyfikacja lub ograniczenie usuwania roślin pływających i korzeniących się w dnie śródlądowych wód powierzchniowych,	Pozostawienie roślinności wodnej w cieku do spontanicznego rozwoju lub tylko jej wykaszanie. Ewentualnie usuwanie tylko w miejscach krytycznych; krętą linią, z naprzemiennym pozostawieniem płatów roślinności; z pozostawieniem roślinności reofilnej; ograniczenie częstotliwości usuwania, nienaruszanie osadów dennych	Przywrócenie naturalnych procesów hydromorfologicznych, obejmujących wpływ roślinności. Utrzymanie roślinności wodnej jako elementu różnorodności biologicznej i siedliska innych organizmów. Ewentualnie kształtowanie nurtu i procesów korytowych przez tylko częściowe usuwanie formujące krętą linię nurtu.
D4	Wprowadzanie elementów kluczowych dla zróżnicowania siedliskowego w korycie	Wprowadzanie rumoszu drzewnego (powalone drzewa swobodnie leżące, zakotwione fragmenty martwych drzew). Wprowadzanie elementów skalnych, głazów. Elementy wprowadzane powinny być odpowiednie do charakteru rzeki. Tu także: wprowadzanie elementów stanowiących siedliska dla chronionych organizmów.	Zróżnicowanie morfologii koryta. Siedliska dla cennych gatunków. Zwiększenie szorstkości koryta (opóźnianie odpływu).
D5	Wprowadzanie przyrm żwirowo-kamiennych naśladowujących układy bystrzy i plos lub	Planowe formowanie bystrzy w sekwencji odpowiedniej dla cieku, poprzez wprowadzanie i zagęszczanie kamieni i żwirów formujące korony bystrzy, oraz wprowadzanie przyrm żwirowo-kamiennych kierujących nurt.	Odtworzenie sekwencji bystrze-płoso, typowej dla naturalnych rzek żwirowych. Zapobieganie nadmiernej erozji dennej. Zapobieganie powstawaniu nadmiernej mocy strumienia i jej niepożądanych skutków, w tym nadmiernej erozji dennej. Przywracanie zbliżonego do

	kierujących przepływ		naturalnego poziomu samooczyszczania oraz zróżnicowanie siedlisk flory, fauny bezkręgowej i ichtiofauny właściwych dla cieków żwirodennych. Zróżnicowanie siedlisk ryb, w tym umożliwianie tarła gatunków wymagających żwirowego substratu. Interwencje mogą służyć ułożeniu głównego nurtu poprzez zmianę przekroju koron pryzm, ewentualnie dosypanie żwiru w strefach brzegowych dla ograniczania ucieczki koryta poza działkę rzeki. Uziarnienie pryzm wymaga dobrania do energetyki ciek. Działanie typowe dla cieków żwirodennych o spadkach odcinkowych powyżej 0,02%.
D6	Wprowadzanie naturalnych deflektorów	Wprowadzanie pni drzew, głazów, sekwencji głazów, kierujących nurt	Inicjacja erozji bocznej i meandryzacji. Kierowanie przepływu w celu inicjacji procesów korytowych. Zapobieganie awulsji głównego nurtu do odnóg powodujących problemy erozyjne, przy generalnym zachowaniu naturalnych mechanizmów hydromorfologicznych
T4	Odnawianie starorzeczy	Przywracanie okresowej łączności starorzeczy z rzeką przy wyższych stanach wód. Wyjątkowo także: czynna ochrona starorzeczy przez usuwanie namulów	Umożliwienie okresowej wielonurtowości przy przepływie wód wielkich. Odnawianie ekosystemów starorzeczy i umożliwienie ich dynamicznej trwałości. Optymalizacja siedlisk kluczowych dla różnorodności biologicznej. Wyjątkowo: sztuczne zachowanie starorzeczy także gdy potrzebne dla różnorodności biolog., a niemożliwe odtworzenie natur. procesów je odnawiających
T15	Likwidacja lub przebudowa zabudowy dna	Rozbiórka progów dennych, ewentualnie ich przebudowa na bystrotoki albo w przypadku gurt lub niewielkich progów, niwelacja sekwencją pryzm żwirowo-kamiennych. W praktyce, często celem jest zastąpienie sekwencji betonowych progów sekwencją odtworzonych bystrzy żwirowo-kamiennych, naśladujących naturalny profil podłużny rzeki	Celem działania jest przywrócenie optymalnych warunków hydromorfologicznych i siedliskowych w korycie; uruchomienie dotychczas blokowanego zabudową dna transportu rumowiska dennego i przywrócenie jego równowagi.
T16	Likwidacja lub udrażnianie przegród poprzecznych	Zależnie od możliwości, w kolejności preferencji: Rozbiórka przegród poprzecznych. Przebudowa przegród poprzecznych na bystrza o zwiększonej szorstkości lub niwelacja niskich przegród za pomocą pryzm żwirowo-kamiennych. Budowa obejmów naśladujących koryto naturalne. Budowa przepławek lub innych podobnych urządzeń.	W miarę możliwości jak najpełniejsze odtworzenie ciągłości biologicznej i hydromorfologicznej, umożliwienie swobodnej migracji organizmów wodnych i transportu osadów. Optymalna jest likwidacja przegród, co powinno być stosowane zawsze gdy nie pełnią obecnie ważnych funkcji środowiskowych lub korzystania z wód. Ew. częściowa likwidacja, np. usunięcie klap jazów, zablokowanie zabytkowych jazów w położeniu otwartym z zachowaniem samej budowli. Gdy jest to konieczne, udrażnianie przegród jako kompromis z zachowaniem lub częściowym zachowaniem funkcji

			piętrzenia - możliwie najlepiej dobrane obejścia lub przeprawki.
T17	Przebudowa przepustów	Przebudowa niedrożnych przepustów: likwid. uskoków dna, przebud. na przepusty o dużym świetle z dnem naturalnym, mosty, brody; przyzmy żwirowe powyżej przepustu, odcinkowo zwiększające dynamikę cieku powyżej przepustu	Umożliwienie swobodnej migracji organizmów wodnych. Ograniczenie niekorzystnych zjawisk erozyjnych w dół od przepustów. Odtwarzanie możliwości transportu rumowiska przez przepusty.
T18	Usuwanie umocnień i odtwarzanie naturalnych procesów w ujściach rzek	Usuwanie umocnień ujść rzek do jeziora, morza, np. kierownic, stymulacja odkładania osadów w ujściach rzek	Odtwarzanie procesów naturalnej dynamiki ujść rzecznych, w tym estuariów. Umożliwienie tworzenia się delt, systemów łąch. Umożliwienie procesów roztokowania w odcinkach ujściowych cieków.
Z1	Renaturyzacja mokradeł w zlewni	Blokowanie lub likwidowanie rowów odwadniających mokradła, przywracanie naturalnych warunków wodnych mokradeł. Usuwanie nalotów drzew i krzewów w celu przywracania roślinności typowej dla mokradeł. Koszenie, wypas i inne kształtowanie roślinności w celu utrzymania roślinności typowej dla mokradeł. Uwaga, dotyczy mokradeł poza brzegami i strefą zalewową cieku. Działania renaturyzujące mokradła związane z samym ciekiem powinny być klasyfikowane w grupie U, D oraz T.	Poprawa retencji zlewni. Opóźnienie odpływu. Łagodzenie wpływu suszy. Ograniczenie niekorzystnego odpływu z degradujących się mokradeł do wód (np. spływu substancji humusowych z degradujących się torfowisk). Utrzymanie i przywrócenie procesu torfotwórczego (zapobieganie zmianom klimatycznym przez pochłanianie CO ₂ przez torfowiska).
Z3	Inne działania poprawiające retencję zlewni	Wprowadzanie zadrzewień i zalesień. Zmniejszenie uszczelnień powierzchni. Ograniczenie szybkiego odpływu systemami drenarskimi i rowami.	Poprawa retencji zlewni. Opóźnienie odpływu.
P2	Weryfikacja drożności barier (funkcjonalności przeprawki)	Obserwacje ichtiologiczne zachowania się ryb	W przypadku wątpliwości co do skuteczności przeprawek dla poszczególnych gatunków ryb.

Załącznik nr 4

Po kompleksowej analizie zapisów II aPGW w zakresie jcwp ustanowionych na Gwdzie:

- RW600020188557 Gwda od wpływu do Zb. Podgaje do Zb. Ptusza
- RW6000201886599 Gwda od zapory Zb. Ptusza do Piławy
- RW 6000201886999 Gwda od Piławy do ujścia

wnosimy o :

1. wskazanie konkretnych źródeł finansowania lub uruchomienie mechanizmów finansowania działań wskazanych dla ww JCWP, które umożliwią realizację:

- RWHM_02.02 opracowania wariantowej analizy sposobu udrożnienia budowli piętrzących na odcinku ciekut istotnego wraz ze wskazaniem wariantu do realizacji oraz opracowanie dokumentacji projektowej z perspektywą do 2024 roku
- RWHM_02.03 realizację wybranego wariantu udrożnienia ciekut - działanie inwestycyjne z perspektywą do 2027 roku

2. rozszerzenie analiz poprzedzających wskazanie konkretnych działań w aPGW o kwestie bezpieczeństwa obiektów piętrzących wodę (zwłaszcza istniejących od kilkadziesiąt lat obiektów o wysokim piętrzeniu, w przypadku których każda ingerencja techniczna w ustabilizowane od lat warunki filtracji może skutkować eskalacją niepożądanych zjawisk, które prowadzić mogą do katastrofy obiektów).

Uzasadnienie:

W Programie Wodno-Środowiskowym Kraju został nałożony na Spółkę będącą właścicielem stopni piętrzących na Gwdzie tworzących kaskadę energetyczną obowiązek udrożnienia stopni piętrzących w perspektywach czasowych 2021 i 2027. Do 2021 roku należało udrożnić stopnie, na których istnieją wybudowane w nieodległej przeszłości przepławki dla ryb, do działania których nie było dotąd zastrzeżeń (Koszyce i Dobrzyca), natomiast w perspektywie do 2027 roku należało wybudować nowe przepławki na stopniach: Jastrowie, Ptusza i Podgaje.

Jako właściciel obiektów piętrzących, od początku działań planistycznych określających możliwości i metody osiągnięcia wskazanych celów środowiskowych, w tym przywrócenia ciągłości morfologicznej staliśmy na stanowisku, które prezentowaliśmy w Ministerstwie Środowiska, że nałożenie na podmioty kosztownych obowiązków winno być poprzedzone wnikliwą analizą różnego typu uwarunkowań, w tym rzeczywistych środowiskowych, choć nie tylko. Wynikowa tych działań winna być zestawiona z kwestiami bezpieczeństwa obiektów w rozumieniu prawa budowlanego, jak i bezpieczeństwa powodziowego. Podnosiliśmy również istotną kwestię braku wsparcia w finansowaniu nałożonych obowiązków.

W projekcie II aPGW znalazły się powtórnie zapisy nakładające obowiązek udrożnienia ww stopni, przy czym obecnie dla wszystkich określono jednolitą perspektywę czasową: do roku 2024 należy opracować analizę wariantową oraz dokumentację projektową dla wybranego wariantu, natomiast do roku 2027 zrealizować roboty.

Spółka, traktując z należytym szacunkiem zapisy w Programie Wodnośrodowiskowym Kraju, opracowała w latach 2020-2021 analizę wariantową przebudowy istniejących na stopniach Koszyce i Dobrzyca przepławek oraz dokumentację projektową, a także uzyskała wymagane decyzje

administracyjne. Koszt opracowań projektowych przebudowy dwóch obiektów wyniósł 180 tys. zł., natomiast kosztorysy określiły koszt prac na 2,5 mln zł dla każdego z nich (po ostatnim wzroście cen koszt ten wzrośnie do ca 4 mln zł za przebudowę jednego obiektu).

Zgodnie z zapisami IIaPGW Spółka powinna zlecić obecnie opracowanie analizy wariantowej i dokumentacji projektowej dla kolejnych trzech stopni, na których należy wybudować nowe przepławki (Jastrowie, Ptusza i Koszyce). Szacujemy koszt ich opracowania na ca 0,3 mln zł za każdą. Koszt budowy każdej z przepławek sięgnie kilku milionów złotych (wartość prac od 5 do 8 mln zł w przypadku Podgajów).

Łącznie więc koszt udrożnienia Gwdy wyniesie ponad 27 mln zł, na co składają się:

- przebudowa przepławek Koszyce i Dobrzyca: dok. proj. 0,2 mln zł, realizacja prac ca 8 mln zł
- budowa nowej Dobrzyca: dok. proj. 0,3 mln zł, realizacja prac ca 5 mln zł
- budowa nowej Ptusza: dok. proj. 0,3 mln zł, realizacja prac ca 5 mln zł
- budowa nowej Podgaje: dok. proj. 0,3 mln zł, realizacja prac ca 8 mln zł

W związku z tak wysokimi kosztami realizacji nałożonych w IIaPGW obowiązków konieczne jest stworzenie mechanizmu wsparcia. W przeciwnym przypadku zapisy w dokumencie pozostaną martwe.

Na marginesie, powyższa kwota nie obejmuje ewentualnych kosztów prac związanych z usunięciem zagrożenia wywołanego wykonywanymi robotami budowlanymi, ponieważ przewidziane do udrożnienia stopnie są istniejącymi od kilkudziesięciu lat obiektami o wysokim piętrzeniu. Każda ingerencja techniczna w ustabilizowane od lat warunki filtracji może skutkować eskalacją niepożądanych zjawisk, które prowadzić mogą do katastrofy obiektów. Doświadczenie Enea Nowa Energia w zakresie budowy przepławek jest szerokie, związane z dotychczasową eksploatacją kilkudziesięciu stopni piętrzących, w tym wysokiego piętrzenia. Każda przebudowa skutkowała potencjalnym zagrożeniem bezpieczeństwa obiektu, co generowało dodatkowe, poza podstawowymi związanymi z realizacją przedsięwzięcia, koszty związane z usuwaniem zagrożenia wywołanego np. powstaniem niepożądanych nowych dróg filtracji pod istniejącym obiektem. To w każdym przypadku poważne kwoty.